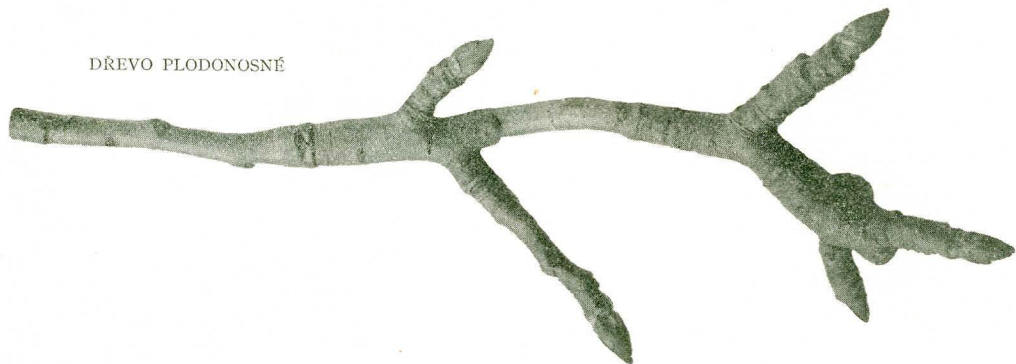

DŘEVO PLODONOSNÉ

GIFFARDOVA MÁŠLOVKA

V prvých dnech srpna, kdy lepších (letních) hrušek jest nedostatek, dospívá Giffardova máslovka, která nevyniká sice velikostí, ani krásou, ale jest v ten čas snad nejchutnější.

Pochází z Francie. O jejím původu se nevědělo nic jistého, až nalezeno bylo v zápiscích zahradnického spolku v départ. Maine et Loire, že objevil ji v roce 1825 pan Mik. Giffard, rolník ve Fouassières, v lesíku u Sv. Mikuláše, farní to osady Sv. Jakuba u Angersu, od sebe vzrostlé pláně. Ve spisech těch se nalézá také první popis této hrušky z roku 1840 z péra předsedy spolku tohoto p. Milleta.

U nás nenalezla valné obliby a známa jest nejvíce jen kolem Prahy (v Troji), kde jí sobě velmi cení, dále najde se jen sem tam v panských sadech a pomologických sbírkách. — Příčinou toho jest asi její nepěkný, slabý vzrůst, k čemuž i také listy, které jakoby zvadlé na stromě visí, přispívají, pak nejistá a pozdě počínající plodnost. Také i její chuť není vždy stejná, některý rok se zcela rozplývá, druhý zůstává jen máslovitá a i chruplavá. I půda má veliký vliv na její chuť; shledali jsme, že nejchutnější plody skýtají nám stromy rostoucí v lehké, ale živné půdě, kdežto z těžké bývají mnohem špatnější, také i stromy v těžké půdě špatně rostou a brzo odumírají. Vůči plísni jest dosti otužilá a málokde jí podléhá, však kde plísni výborně se daří, na vlhkých a vzduchu nepřístupných místech trpívá také a nutno ji stříkáním chrániti.

Také i v čas květu jest choulostivější než jiné; déle trvající deště anebo pozdní mrazíky poškozují květ, že spadne, čímž se vysvětluje také nestejná plodnost. Podle předeslaného nehodí se každému a nestála by za doporučení, kdyby nebyla tak raná a dobrá. Uspokojí jen tam, kde se jí může vykázati dobrá, živná, dosti vlhounká půda v chráněné, ne však uzavřené poloze a kde se její vzrůst může podporovati častým hnojením, na příklad v domácích a zelinářských zahradách, kde beztak se hnojí a zalévá, daří se jí nejlépe. Nesmí se také opomenouti, stromy občas zmladiti hlubokým seřezáním, přináší pak ihned lepší plody.

Nejvhodnější tvar pro ni jest polokmen aneb vysokokmen a volně rostoucí krsek, na kterých se později dosti vděčí; pravidelně vedeným tvarům se pro nepořádný vzrůst špatně přizpůsobuje, také k výchově tvarů malých, věncoví aneb podobně nelze jí doporučiti pro pozdě začínající plodnost.

Ač na kdouli roste sice dobře, ale slabě, doporučuje se sázeti stromky na pláňce šlechtěné, poněvadž roste i na této slabě a zvolna, a kdo chce pěstovati polokmeny anebo vysokokmeny, učiní lépe, šlechtí-li ji v libovolné výšce na zdravou pláňku nebo jinou, k tomu vhodnou odrůdu. Rozvětňuje se řídkce v malou korunu, nehezkého vzhledu, s větvemi šlahounovitými, které se rády dolů sklánějí, čemuž se přiměřeným řezem v mládí aspoň poněkud dá předejít. Letorosty narůstají dlouhé a tenké, jsou pod oky sotva znatelně zprohýbané, červenavě nahnědlé, ve stínu více do hnědželena, ke konci velmi jemnou plstí potažené, a čárkovitými i kulatými narezavělými tečkami zcela nenápadně, dosti hustě poseté.

Zcela malá, krátká oka v podobě trojúhelníku přiléhají většinou k letorostu, jen některá bývají lehce odstálá, vesměs však ostře zakončena a mají hnědé a jaksí roztržené šupiny, jsou na patkách zcela nízkých, se třemi sotva zřetelnými žeběrky, z nichž prostřední se hluboko táhne. (Viz obraz.)

Raší lístky jasně zelenými, vespod šedě ochmýřenými, které po úplném vývoji bývají asi 67 mm dlouhé, 43 mm široké, eliptické, na obě strany stejně zakončené; jen některé jsou k řapíku tupější, jsou na šíř, mělounce žlábkovitě prohnuty, tenké a lesklé, jakoby mírně zkadeřené, zespod sem tam i prošeďivělé a mají kraj sotva znatelně pilovitý nebo vroubkovaný. Řapíky bývají as 45 mm dlouhé a tenké. Hořejší listy bývají menší, až velmi malé, na řapících kratších a niťovitými, as 20 mm dlouhými palisty opatřených. Příplodní bývají asi zprvu uvedené velikosti, však řapíky až 70 mm dlouhé.

Malá, štíhlá květní poupata mají hnědé a dílem šedě vroubené šupiny; z nich vykvétají polovelké, as 30 mm v průměru mající květy, z okrouhlých, bílých plátků řídkce sestavené, takže druh druhu se nedotýká, v malých chomáčcích. (Viz obraz.)

Velikost a tvar plodu znázorňuje správně barevný obraz, k jehož zhotovení sloužily plody vzaté s vysokokmene, různé velikosti ve váze 70—120 g. S krsku bývají o něco větší a až 150 g těžké. Tvar v ničem se nemění, jest povždy pěkně pravidelný a jen největší plody jsou někdy velice mírně zhrboleny.

Malý kalich jest otevřený, z úzkých, šikmo vztyčených, dlouhých ústů, barvy plodu, jichž šedě špičky, dílem dovnitř, dílem nazpět převislé jsou, řídkce sestaveny, vězí v malé, mělké, zcela mírně zhrbolené jamce, také však i prostě na temeni plodu.

Dřevnatá, zelená a rzivě skvrnitá, málo zakřivená stopka bývá do štíhlé špičky plodu vtlačena, často i hrbolekem na stranu přimáčknuta. Vyskytují se také plody, ač zřídka, se stopkou zcela krátkou, zdužnělou, tratící se hrboleť ve špičku plodu.

Něžná, hladká slupka pěkně se leskne, bývá světle žlutavá, zeleně prokvetalá, některé plody, zvláště s krsku, prostě zelenavě žluté, na slunci žlutší, nanejvýše červeně tečkované, jiné mají stranu sluncem ožehlou zcela málo, anebo jen jako mramorovaně začervenale; s vysokokmene bývají však živěji zbarveny, asi tak, jak na barevném obraze vidno; jemné, šedě rzivé tečky pokrývají celý plod, tratí se však v barvě žlutavé, ač bývají mdle zelenavě vroubeny, naproti tomu na straně slunečné, červeně jsou vroubeny, pěkně vynikají tak, že až na bledě zbarvenou Pstružku upomínají. Jen výjimkou najde se blíže stopky trochu jemné rzi, anebo nějaká rzivá čára.

Zralé plody velmi libě voní.

Bělavá, do žlutava se měnící dužnina bývá jemná, někdy velmi jemná, plna šťávy, někdy se zcela rozplývá, jindy zůstává máslovitá a i tuhá, chuť její na ten čas velmi dobrá, lehounce kořenitá, sladká a při tom libě navinulá.

Jemnou zrninou obklopený jaderník má úzkou, dutou osu, malá pouzdra a v nich malá, světle hnědá, na oba konce černavě zakončená jádra.

Největší plody mají se již kolem 20.července protrhávati, aby druhé ještě dorostly, ostatní sčešou se koncem července, načež po několika dnech k jídlu dospívají; pak rychle přecházejí. Až do úplného uzrání na stromě ponechané plody nejsou už tak šťavnaté a ztrácejí svoji libou, dobrou chuť.

Pro stůl jest velmi dobrá a na trhu pro ranost dobře placena. Zasílati ji lze ihned po otrhání ve stavu nedozrálém.

Bláha o ní napsal: Úhledná raná hruška, velice na trhu hledaná, přichází hned po Magdalence, v okolí Prahy dobře známa. Zraje koncem července. Strom roste dosti bujně, tvoří široké pyramidky a plísni dosud netrpí.

V zahradách Zemského pomologického ústavu obsažena jest pod jménem Máslovka Giffardova, čís. 78.

Popisy její nalézáme: „Handbuch der Obstkunde“, čís. 443, Lucas: „Die wertvollsten Tafelbirnen“, čís. 4, Giffard's Butterbirne; Leroy „Dictionnaire de Pomologie“, čís. 213, Beurré Giffard; Thomas „Guide Pratique“ řadí ji na straně 57 do prvního výběru.

V Polsku nazývají ji Bera Giffarda, na Rusi Berje Giffard.

Jiná synonyma mimo „Giffard“ nejsou známa.

